

Witte crypto's

Medio 2021 heb ik in mijn column aandacht geschonken aan cryptovaluta. Belangrijkste conclusie was toen: een en al zwart geld. Dat is tot op de dag van vandaag stellig niet anders. Sterker nog: het is vermoedelijk alleen maar ernstiger geworden, eenvoudigweg omdat steeds meer crypto's in omloop zijn. Hooguit zou een punt de waardeontwikkeling kunnen zijn. Was de bekendste cryptomunt – de bitcoin – op het hoogtepunt bijna € 60 000 waard – om precies te zijn op 14 november 2021: € 56 323,17 – en is dat op het moment dat ik deze column schrijf, 17 juli 2023 12.04h, € 26 873,47, ofwel een verlies van meer dan 50%. Er zijn de afgelopen jaren betere beleggingen geweest. Maar ja, dat is all-in de game met dergelijke extreem volatiele beleggingen. Dat is overigens niet verwonderlijk: crypto's zijn volledig ongedekt. Je kunt bij wijze van spreken net zo goed in vogelveren beleggen en daar dit soort bedragen voor betalen. Kortom: een soort casino. Maar wel een goed lopend casino. Wederom het beeld op 17 juli 2023: de totale wereldwijde waarde van alle cryptovaluta bedraagt € 1 054 152 630 573. Als ik het goed heb is dat dus meer dan een biljard euro. Stel nu dat we daar, conform het Nederlandse systeem van box 3, jaarlijks belasting over heffen: het te belasten rendement is dan ongeveer € 63 biljoen. Stel dat we dat belasting tegen 25% dan levert dat jaarlijks dus wereldwijd ruim € 15 biljoen belasting op. Daar zullen diverse overheden wel blij mee zijn. Maar je kunt het ook anders bekijken. Nederland is voornemens een vermogensaanwasbelasting in te voeren. Bij een dergelijke belasting moeten verliezen in principe uiteraard in aftrek komen. De waarde van de crypto's was op 17 juli 2023 ruim € 1 biljard. Hiervoor gaf ik aan dat de crypto's sinds november 2021 ongeveer 50% in waarde zijn gezakt. Uitgaande van dezelfde hoeveelheid in omloop zijnde crypto's is de wereldwijde waardedaling ook circa € 1 biljard. Op dat verlies zitten de ministers van Financiën van landen met een vermogenswinst- of aanwasbelasting waarbij verliezen in aftrek komen, natuurlijk niet te wachten. Sterker nog: het faillissement van een land is dan snel in zicht.

Maar goed, zo'n vaart loopt het natuurlijk voorlopig allemaal niet. De cryptomarkt is immers vanuit fiscaal perspectief volledig onzichtbaar ofwel zwart. Het eerste wat dus moet gebeuren is dat de cryptomarkt voor de overheden zichtbaar en transparant wordt. Dat gaat ook gebeuren. Althans in elk geval in de EU: onlangs is namelijk de zogenoemde DAC8-richtlijn aangenomen. Deze richtlijn wijzigt de Europese richtlijn die voorziet in het verplicht informeren van overheden van allerlei financiële transacties waarbij de overheden deze informatie automatisch onderling uitwisselen. De bijstandsrichtlijn is vooral bekend van de informatieverstrekking terzake van rente maar omvat veel meer soorten inkomsten.

Wereldwijd heeft de OESO een vergelijkbaar systeem als de bijstandsrichtlijn ingevoerd als onderdeel van het zogenoemde Inclusive Framework (IF), namelijk de zogenoemde Common Reporting Standard (CRS). Deze CRS omvat echter (nog) niet de cryptovaluta hetgeen een belangrijke tekortkoming is. DAC8 voorziet daar dus wel in, althans vanaf 2026. In de eerste plaats worden aanbieders van cryptovalutadiensten verplicht automatisch informatie te verstrekken aan de overheden. Die informatie kan per land alleen betrekking hebben op de crypto's van de inwoners van dat land. Een belangrijk punt is uiteraard de vraag wat te doen met de cryptoaanbieders buiten de EU. Als die er niet onder vallen, ontstaat immers een vrij groot lek. Probleem is echter dat niet-EU-ondernemingen in principe niet vallen onder het EU-recht. Niettemin biedt DAC8 onder enige voorwaarden de mogelijkheid dat zij soms ook onder de richtlijn vallen. Belangrijker is daarom dat de CRS dergelijke regels bevat die deel uitmaken van het IF. Als een land daar dan niet aan deelneemt komt het automatisch op een grijze of zwarte lijst terecht. Dit is doorgaans voor de meeste landen een effectief middel om ze te dwingen mee te werken aan de toepassing van de regels van de OESO. Overigens blijft er bij dit alles nog een lastig punt en dat is dat de aanbieders van de crypto's lang niet

altijd ergens fysiek zijn gevestigd, maar alleen een digitale vestigingsplaats hebben. Daar kan de fiscale regelgeving weinig mee: een fysieke vestigingsplaats of een vaste inrichting is in de regel onontbeerlijk voor een fiscaal aangrijpingspunt. Kortom, er zijn nog wel wat haken en ogen. Maar hoe dan ook is het belangrijk dat deze stap is genomen want van dit enorme zwarte circuit moeten we snel af. Hoewel er overigens nogal wat cryptobeleggers zijn die menen dat crypto's helemaal niet belast zijn. Dat is echter een vrij ernstige vorm van whisful thinking.

Peter Kavelaars is hoogleraar Fiscale economie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en of counsel bij Deloitte Caribbean.